

Pacifisme
Militærnægtelse
Civil ulydighed
Ikkevold
Freds – og
Konfliktløsning

INDHOLD

Svensk firma i retten for krigsforbrydelser2

Firmaet Lundin Oil står til milliard-bøde for brutalt samarbejde med Sudans militær.

NATO-lande bryder muren mod atomforbud3

Dansk afvisning presset af, at Norge og Tyskland nu er observatører i FN-traktat om forbud mod atomvåben.

Konfliktforebygning med Rusland nu!4

AMK har til udenrigsministeren beklaget, at Danmark afviser konflikt-dæmpende kommunikation med Rusland.

FE-chefens fortrængte minder om Afghanistan4

Mange mindeord udelader Danmarks første betænkelige tid med fangemishandling og på uklart mandat.

Hvorfor har Danmark ingen fredsundervisning?5

Norge har et fredsgymnasium, hvor der undervises i pacifisme, konfliktløsning og fred med fredelige midler.

Samfund i fredssystemer undgår krig.....8

En del nationer har som i Norden udviklet fredsklynger, der ikke fører krig mod hinanden.

For kvækere er pacifismen en grundpille.....9

Alle har ret til liv, så krig og de samfundsmæssige årsager til krig skal modarbejdes.

Tysk ikkevolds-anarkists tid i Danmark i 1917.....10

Una tysker flygtede til Danmark for at undgå værnepligt i Kejsertidens krige.

Blinde vinkler for fredskæmperne?11

Underligt blindt at afvise kritik af Kinas og Ruslands handlinger som vestlig propaganda.

... samt meget andet godt og fredeligt.

Signe M.

Elever tegnede
fredsplakater til
globalt projekt

SVENSK FIRMA I RETTEN FOR KRIGSFORBRYDELSER

Af Tom Vilmer Paamand

Firmaet *Lundin Oil* er tiltalt i Sverige for *alvorlige krigsforbrydelser* i Sudan i årene 1999 til 2003. Anklagen inkluderer også krav om konfiskation af Lundin Oils fortjeneste – et beløb på over en milliard i danske kroner.

Fortiden har masser af eksempler på hvordan firmaer har plyndret og røvet i Afrika, men der har kun været få *tilsvarende* retssager. Lundin Oil afviser ikke umiddelbart anklagerne, men *bestrider* at den svenske stat har ret til at dømme.

Lundin Oil havde officiel licens til udvinding af olie fra Sudans regering i den sydlige del af landet – mens landet var i borgerkrig. Oliefirmaet betalte regeringen millioner, og til gengæld ”sikrede” regeringen selskabets olieaktiviteter i området. Det er denne meget brutale hjælp, som den svenske anklager nu takserer som krigsforbrydelser, med oliefirmaet som medskyldig.

De rige oliefelter i det sydlige Sudan var omstridte, men Lundin Oil startede sin efterforskning, og fandt sig i 1999 et godt oliefelt. Det sudanesiske militær tog sammen med en lokal milits kontrollen over området, så Lundin Oil kunne arbejde frit. Området havde ellers været relativt forskånet for konsekvenser af borgerkrigen, men blev nu et af de værst ramte. Lundin Oil skal også have brugt børnesoldater. Dette varede ved lige til firmaet forlod Sudan i 2003.

I følge det svenske anklageskrift gennemførte Sudans regering en *krig i strid med international humanitær lov*, hvilket kan straffes efter svensk lov.

”Undersøgelsen viser, at militæret og dets allierede milits systematisk angreb civile. For eksempel luftbombardementer fra transportfly, skydning af civile fra helikoptere, bortførelser og plyndringer. Desuden afbrænding af hele landsbyer og deres afgrøder, så folk ikke havde noget at leve af. Mange civile blev dræbt, såret og fordrevet”, *forklarer* den svenske efterforskningsleder.

”Lundin Oil anmodede den sudanesiske regering om, at militæret skulle være ansvarlig for sikkerheden, velvidende om at dette betød, at militæret derefter tog kontrol via militær styrke. Det, der i kriminel forstand er medvirken, er at Lundin Oil stillede disse krav ligeglade med, at militæret gennemførte krigen på en måde, som var forbudt i henhold til international humanitær ret”.

Efter anklagerens opfattelse fortsatte Lundin Oil fra 1999 med at fremme de forbrydelser, som militæret og dets allierede milits begik for at muliggøre fortsatte olieoperationer. Selskabet bad blandt andet regeringen om at bygge veje til olieefterforskning i områder, der endnu ikke var under regeringens kontrol.

Militæret måtte så tage kontrol over områderne, før aktiviteterne kunne starte, hvilket udløste diverse forbrydelser mod civilbefolkningen. Beviserne er omfattende, og omkring 150 vidner er blevet interviewet.

Hovedvægten er på de alvorlige krigsforbrydelser, som blev begået af nogle ukendte personer inden for den sudanesiske regering. Endelig skal det bevises, at de tiltalte fra Lundin Oil er medskyldige i forbrydelserne. Her undersøges virksomheden og dens interne rapportering om situationen i Sudan, samt kommunikationen med den sudanesiske regering. Anklageren får hjælp fra vidner med tilknytning til Lundin Oil.

Efterforskningen har stået på siden 2010, men har taget mange år, da det drejer sig om en meget indviklet og kompliceret kriminalitet – i et fjernt og stort geografisk område midt under en borgerkrig. I modsætning til forbrydelserne i fx Ex-Jugoslavien, Syrien og Rwanda er der ikke oprettet internationale domstole om Sudans borgerkrig, der kunne støtte den svenske efterforskning. ☐

DANSK FIRMA KAN FÅ BØDE FOR SANKTIONSBRUD

Danske myndigheder har ikke tilsvarende effektivt rakt ud efter paragrafferne om krigsforbrydelser, i sager rettet mod danske virksomheder. Alligevel findes der også tilsvarende retssager herhjemme.

Pt er der en *retssag* i gang i Danmark, der også drejer sig om olie og krig. Firmaet *Dan-Bunkering* er tiltalt for i strid med EU-sanktioner at have solgt jetbrændstof til Rusland, der så blev brugt af russiske bombefly i Syrien.

Flere hundrede tusind tons brændstof blev leveret direkte, eller diskret pumpet over til russiske tankskibe – tæt på en syrisk havn, hvor brændstoffet så ikke burde have været endt. Dan-Bunkering insisterer på total uvidenhed, og åbenbart på tilsvarende naivitet. for der var rigeligt med *advarsler* undervejs.

De russiske kampfly menes at have smidt 70.000 bomber over Syrien til støtte for Assad-regimet, uden respekt for civilbefolkningens kår – men dette rækker i Danmark kun til en mulig *multi-millionbøde* for sanktionsbrud. ☐

Andre retssager

- Efter Den Anden Verdenskrig blev ledelsen i store tyske virksomheder, som IG Farben og Krupp, dømt for krigsforbrydelser.
- Holland har dømt en eksportør for at sælge kemikalier til Saddam Hussein, der brugte dem til at dræbe flere tusind mennesker med i 1988.
- Olieelskabet Total blev retsfulgt i 2002 for en lignende sag som Lundin Oils, for forbrydelser i Myanmar - men blev frifundet.

KONFLIKTFOREBYGNING MED RUSLAND NU!

AMK har sendt en forespørgsel til udenrigsministeren:

For at undgå konflikter gennem dumme uheld og fejlslutninger, må der være effektive og velfungerende kommunikationslinjer mellem Danmark og Rusland, og de må være indbygget i den militære struktur på begge sider. Dette var indlysende for alle parter, mens Den Kolde Krig var allermest varm, og de gensidige fjendebilleder allermest skræmmende.

Frygten dominerede, men trods dette var fornuftige aftaler på plads. Moskva og Washington havde en "rød telefon", men vigtigere endnu var aftalerne på lavere niveau. For Danmark havde det størst betydning i, over og under Østersøen – og de nødvendige kommunikationslinjer med Warszawapagten stod klar, og blev *brugt*. I dag er Sovjet fortid, men Rusland rumsterer fortsat i Østersøen, og nu åbner området omkring Arktis op med nyt konfliktpotentiale.

Modsat tiden under den Kolde Krig, er mange af kommunikationsmulighederne med det russiske militær nu *afviklet*. Derfor er det særdeles skuffende, at udenrigsminister Jeppe Kofod helt aktuelt klart *afviser* et russisk udspil, om at få sådanne livsvigtige kontakter på plads igen.

Vladimir Barbin, der er Ruslands ambassadør i Danmark, har *rakt ud*: "*Der kunne være en direkte kommunikationslinje mellem den danske og den russiske militærstruktur, som vi for eksempel har det med Norge. Hvorfor ikke også Danmark? Så kunne man få afklaret, hvad der er sket og så videre. ...*"

Tilsvarende tanker kan læses hos f.eks. "Center for Militære Studier", som *understreger* netop dette: "*Eksisterende bilaterale aftaler om hændelser og militære øvelser til søs er vaklende. Netop derfor har Østersøen behov for yderligere tillids- og sikkerhedsskabende initiativer, der eksempelvis indebærer notifikationer om militære aktiviteter og troppebevægelser ...*"

Som ambassadøren nævner, har Rusland aftaler med *Norge* om *forebyggelse af hændelser*. Samt ikke mindst med USA. Begge eksempler er NATO-lande, så der er tydeligvis alligevel mulighed for at lave direkte aftaler med Rusland, uden at dette giver problemer for alliancen – uanset hvad NATO og Rusland så ellers aktuelt måtte lave af *gensidige benspænd* på højere niveau.

Foreningen Aldrig Mere Krig vil derfor opfordre udenrigsministeren til at genoverveje sit første afvisende svar. Kontakt Norge og USA, og hør om ikke Danmark (og verden) kan få gavn af tilsvarende aftaler. ☐

Se henvendelsens lidt længere tekst som PDF

FE-CHEFENS FORTRÆNGTE MINDER OM AFGHANISTAN

Af Tom Vilmer Paamand

Danmarks deltog aktivt allerede i Afghanistan-invasionens første måneder, og det på et betænkeligt grundlag lige som i Irak. En vigtig detalje, som fx tidligere analytisk chef for Forsvarets Efterretningstjeneste Jacob Kaarsbo på netmediet Altinget skriver ud af historien. På *Altinget* beklager Jacob Kaarsbo belærende, men kontrafaktisk, andres "*urigtige fortællinger*", for til start var der kun "*en meget lille sikringsstyrke i Kabul på et defensivt og geografisk begrænset FN-mandat, ISAF*". Og fremturer så tilsvarende

ukorrekt med, at det var først "*i løbet af 2005 og 2006*", at "*de første allierede, herunder danske, kamptropper kom til landet ... på et FN-mandat*".

Men allerede fra januar 2002 var danske tropper i Afghanistan, ikke som FN-styrke, men på robust mandat fra Folketinget til at operere over hele landet. Denne første periode er også udeladt i andre mindeord efter at USA og Danmark fortumlede har forladt landet. Forsvaret.dk har *beskrevet* denne danske indsats ret præcist: Soldaterne blev "*udsendt uden militærjuridiske rådgivere, og efter hjemkomsten i sommeren 2002 er der en række kritiske sager om tolke, åbenhed og krigsfanger*". Når de danske specialtropper tog fanger, blev disse på Forsvarskommandoens anbefaling blot overladt til USAs soldater.

En større gruppe fanger klagede over mishandling, men den danske stat blev frikendt for ansvar, da Højesteret ikke *mente*, at "*Forsvarsministeriet eller den danske styrke vidste eller burde vide, at overgivelse ville indebære en reel risiko for, at den pågældende ville blive udsat for inhuman behandling*".

Intet var normalt mere efter terrorangrebet 9-11, og tilliden selv blandt venligtsindede stater havde fået sig et knæk. At Jacob Kaarsbo ikke nævner denne danske indsats i Afghanistan kunne måske være det tekniske i, at de udsendte var såkaldte "specialstyrker" – selv om dette ikke burde gøre en forskel. Men som de fleste, husker Kaarsbo åbenbart heller ikke de tidligt udsendte danske kampfly, som *bombede* langt uden for FN-mandat frem til oktober 2003.

Vore regeringer har gjort os alle dummere, ved at stå sammen om at droppe fredsforskningen. Eftervirkningerne viser sig nu i manglende historisk viden. Danmark har derfor brug for en bred fredskommission, ikke kun begrænsede "*udredninger*" – for som Jacob Kaarsbo dog helt rigtigt anfører: "*Vores historiefortælling bliver nødt til at være korrekt for at kunne uddrage læring*"! ☐

Læs hele analysen på [FRED.dk/artikler/kriigrisk/afghang/20210920.htm](https://fred.dk/artikler/kriigrisk/afghang/20210920.htm)

HVORFOR HAR DANMARK INGEN FREDSUNDERVISNING?

Af Mogens Godballe

I efteråret 2020 begyndte den første klasse på det norske *Fredsgymnasium*, der drives af Halden *Montessori*-skole. Gymnasiets introduktionsbog er ”*Fred med fredelige midler*”, skrevet på norsk af Jørgen Johansen og Majken Jul Sørensen, og udgivet på deres forlag *Irene Publishing* 2021.

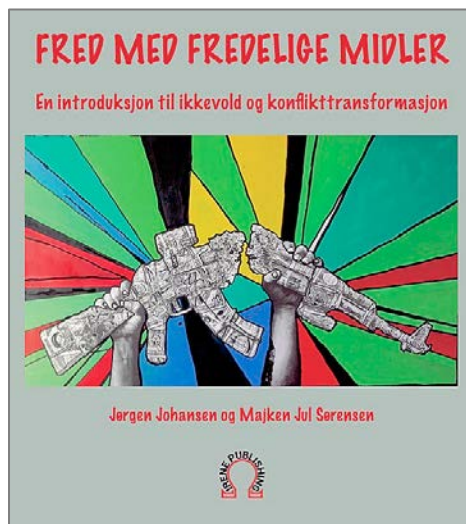
Begge forfattere er mangeårige forskere, undervisere og aktivister indenfor pacifisme og konfliktløsningsarbejde. Bogens samler hovedessensen indenfor freds- og konfliktforskningen, der startede i Norge i 1960erne med Johan Galtungs artikel ”*Hva er fredsforskning?*”

Bogen er en glimrende indføring i de vigtigste begreber i fredsforskningen krydret med *case-stories*, der viser nødvendigheden af freds- og konfliktforskningsteorier i dag, og deres anvendelse i den virkelige verden.

Både på mikro- og makroplan indføres vi i et freds-ordforråd, et befriende alternativ til den militærprofessionelle krigsretorik, der i dag er opinionsdannende. Medierne er i dag befolket med kommentatorer, der henter deres viden og vinkler fra den militære forsknings palæer, og universiteternes traditionelle ”internationale politikforskning”. Det er absurd, at der i Danmark ikke findes fredsforskning og fredsun- dervisning, selvom Danmark har ført interventionskrige de sidste 20 år, og me- dierne dagligt er fyldt med forherligelse af vold og krig.

”Fredsgymnasiet skal være en videregående linje, hvor man opnår generel studiekompetence kombineret med viden om fred og konfliktløsning i et ikkevoldeligt perspektiv, og hvor eleverne skal blive trygge og socialt ansvarlige som medmennesker. Skolen skal være en modvægt til kultur relateret til voldeligt sprog i spil, film, musik ...”

Norge er på mange måder et globalt fyrtårn, der på internationalt plan har bi- draget positivt til fredelig konfliktløsning rundt om i verden, herunder i Mel- lemøsten – og som stadigvæk rummer det anerkendte *PRIO* – Peace Research Institute Oslo, der ”*bedriver forskning i betingelserne for fredelige forbindel- ser imellem stater, grupper og mennesker*”. Instituttet blev grundlagt i 1959 af bl.a. Johan Galtung.

Kort om bogens indhold: Først defineres fred som mere end fravær af krig og vold. Fred er et aktivt udviklende samfund med en tydelig fredskultur. Fred er ikke passivitet og ”venden den anden kind til”, men en drøm om et mere hu- mant og inkluderende samfund, der har menneskets trivsel i centrum, i en i alle henseender bæredygtig verden. Galtungs voldsformer beskrives også:

- *Direkte vold*
- *Strukturel vold*, der er en indbygget vold i vores samfundsstruktur.
- *Kulturel vold*, der dræber kulturel egenart.
- *Psykisk vold*, der forpester sindet.

Naturligvis nævnes også *ikkevold* med eksempler fra de seneste år. Der er en ret grundig beskrivelse af Gandhis ikkevold som teknik og livsstil, samt af vigtige nyfortolkere af ikkevoldsaktioner som Arne Næss og Gene Sharp.

Sidstnævnte oplyste i sin forskning *198* ikkevoldsmetoder i tre kategorier:

1. *Metoder for protest og overtalelse.*
2. *Metoder for ikke-samarbejde.*
3. *Metoder for ikkevoldelig intervention.*

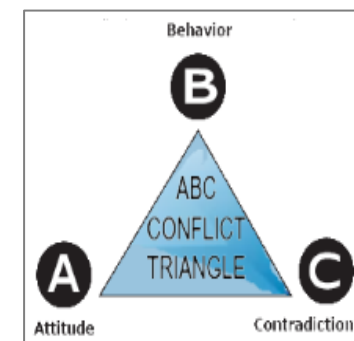
Den amerikanske borgerrettighedsbevægelses brug af ikkevold er grundigt beskrevet med Martin Luther King og Rosa Parks som bannerførere, lige så vel som de norske klimaktivister *Natur og Ungdoms Sid Ned-aktioner*.

Konfliktforståelse gennemgås med udgangs- punkt i den såkaldte *ABC Trekant*, der viser hvordan ”*holdning – opførsel – indhold/mod- sætning*” udgør elementerne i en konflikt.

En vigtig pointe er, at konflikter kan være po- sitive, fx kampen for kvinders valgret i begyn- delsen af 1900tallet.

Galtungs *transcend-metode* gennemgås, hvor fokus er på kreative løsninger af konflikter, der synes fastlåste. Religionens rolle i konflikter gennemgås i form af klodens store religioner – og dilemmaet tydeliggøres, idet religioner både kan hente etisk stof til fredelig forståelse og løsning af konflik- ter, men også ”puste til ilden” når hjerteblod bliver antastet. Der er en grundig historisk gennemgang af konflikten mellem Israel og Palæstina, der er en (des- værre) klassisk konflikt, der er svær at løse. Endelig tages mediernes rolle op i konfliktoptræning og løsning. Vigtig er her den britiske journalist Jake Lynch, der har udviklet *Peace Journalism* med følgende hovedprincipper:

1. Undersøg konfliktens baggrund og sammenhæng, og præsenter årsager og muligheder fra alle sider (ikke bare begge).
2. Giv stemme til synspunkter fra alle rivaliserende parter, og fra alle niveauer.

3. Tilbyd kreative ideer til konfliktløsning, udvikling, fredsopbygning og fredsbevarelse.
4. Afslør løgne, forsøg på hemmeligholdelse fra de forskellige parter, afslør udskejelser og lidelse påført mennesker fra alle grupper.
5. Vær opmærksom på fredshistorier og udviklingen efter konflikten.

Jørgen Johansen og Majken Jul Sørensen's nye bog er rigt illustreret med billeder og faktabokse, hvilket gør den let læst. Den kan anbefales til alle, der mangler metoder, overblik og gejst til at arbejde for en fredelig verden. Fredsforskning og fredsundervisning vil altid være retningsgivende: Fred er bedre end krig. Derfor har vi alle et ansvar for at fremme bogens budskab, og derfor kan det undre, at der (mig bekendt) ingen skoler er i Danmark, som har taget fredsundervisningen op. Hvorfor? ☑

”Fred med fredelige midler”. Irene Publishing 2021. Kr 445,-

COSTA RICA FEJRE 73 ÅR UDEN HÆR

Militæret i Danmark har sin officielle flagdag, der ikke når meget ud over soldaternes egne familier. Også Costa Rica har en *festdag* til at mindes militæret i, men det sker i glæde over dets afskaffelse!

Costa Rica afskaffede sit militær allerede i 1948 på initiativ af daværende præsident José Figueres Ferrer. Han havde dog selv *taget magten* ved et militærkup, efter en borgerkrig på 44 dage, hvor 2000 døde – den mest voldelige begivenhed i landets nyere historie.

Ved at nedlægge militæret kunne Ferrer undgå, at andre så kuppede ham – men hans begrundelser var dog bredere, og den nedlagte hær blev *indskrevet* i landets forfatning. Efter 18 måneder gav Ferrer magten fra sig, og lige siden har Costa Rica haft demokratisk styre. Trivsel og forventet levetid er *højere end* i USA, med et miljømæssigt *fodastryk* pr. indbygger på kun en tredjedel af USAs. Også læsefærdigheden er højere end i USA, og uddannelse er obligatorisk og gratis – trods at landet *samtidig* har en generelt *haltende* økonomi.

Den manglende hær har gjort Costa Rica til en fredelig *undtagelse* mellem naboerne Panama og Nicaragua. Naboskabet gav *problemer* i 1980'erne, hvor USAs præsident Ronald Reagans støttede lokale terroristgrupper, kaldet *Contraerne*, i Nicaragua. USA pressede på for militære træningslejre i Costa Rica, som modydelse for bistand til landet, hvilket Costa Rica stod imod.

Costa Ricas vellykkede overgang fra militærkup til demokrati er en af de meget få gange, hvor en voldelig omvæltning har ført til et mindre militariseret samfund – militærkup *plejer* ellers kronisk at føre til kaserne-samfund. .tom

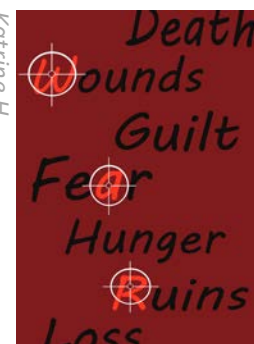
ELEVER TEGNEDE FREDSPLAKATER TIL GLOBALT PROJEKT

Elever fra 10. klasse på Højer Designefterskole har haft emnet ”Krig og Fred” på *skemaet*. De unge fik skabt en lang række flotte fredsplakater, vejledt af designer Rikke Hansen.

På FN's Fredsdag *udstillede* skolen 50 af elevernes plakater, sammen med 100 *fredsplakater* af internationalt anerkendte kunstnere fra Iran, Kina, Mexico og USA. Danske kunstnere som Gitte Kath, Mervyn Kurlansky og Per Arnoldi bidrog med tyve *nye plakater*.

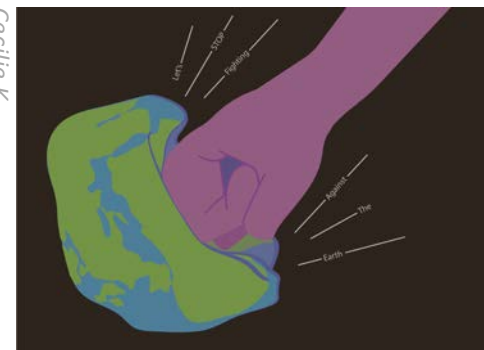

Katrine H.

Plakaterne indgår i *Pasaj Collective*-projektet ”20x20 Poster For Peace”, der blev startet som en reaktion på krigstruslerne mod Iran i 2017, med en simultan kunstudstilling i Iran og USA. En af stifterne, *Pouya Jahan*, kom til Højer, og præsenterede projektet.

Cecilie K.

Elevernes undervisning handlede om at forstå, diskutere og arbejde med demokrati, konflikter og fred i bred forstand – for så at omsætte det visuelt ved at designe plakater ud fra hvad den enkelte elev synes var vigtigst at sætte fokus på. ☑

Fern R.

På næste side er flere af elevernes plakater. Billeder fra udstillingen kan findes på [Facebook.com/hoejerdessignefterskole/photos](https://www.facebook.com/hoejerdessignefterskole/photos)

SAMFUND I FREDSSYSTEMER UNDGÅR KRIG

Af Douglas P. Fry, Geneviève Souillac, Larry Liebovitch et al.

En tilbagevendende antagelse er, at alle samfund deltager i krig. Antropologiske data viser imidlertid, at dette ikke er tilfældet. I nogle tilfælde er ikkestridende samfund organiseret i *fredssystemer*, defineret som klynger af nabosamfund, der ikke fører krig med hinanden og nogle gange slet ikke.

Meget tyder på, at gensidige *prosociale* relationer udvikler og forbinder de ikkekrigende samfund inden for et fælles socialt system, hvor samarbejde og enhed hersker, så krig mellem medlemmerne simpelthen bliver ufatteligt.

For eksempel har de nordiske nationer ikke haft krig indbyrdes i over 200 år, da de har udviklet en *social fred*, baseret på en kultur af konfliktløsning og samfundssolidaritet. Over tid udviklede de nordiske nationer en tilbøjelighed til fred, og styrkede ikkekrigsførende værdier, der favoriserer forhandlinger, samarbejde og retsstatsprincippet.

Mange gange kunne krige have været udkæmpet, men blev det ikke, som da Norge opnåede *uafhængighed* fra Sverige i 1905 uden at affyre et skud, eller under striden mellem Finland og Sverige om *Ålandsøerne*. De nordiske nationer oprettede overordnede institutioner, som Nordisk Råd, for at løse fælles bekymringer, og der opstod en overordnet nordisk identitet.

Den blotte eksistens af fredssystemer er vigtig, fordi det viser, at det er muligt at skabe fredelige mellemgrupper, uanset om de sociale enheder er stammesamfund, nationer eller aktører inden for et regionalt system.

En forståelse for, hvordan fredssystemer udvikler sig, og hvordan de fungerer uden krig, kan have vigtige konsekvenser for at fremme positive, kooperative og tværgående samfundsrelationer i en række andre sociale sammenhænge, herunder inden for regionale og globale sfærer. Fredssystemer har fået ringe videnskabelig opmærksomhed på trods af, at de har potentielt nyttig viden og principper om, hvordan man med succes kan samarbejde for at bevare freden.

De mekanismer, gennem hvilke fredssystemer opretholder fredelige forhold, har været stort set ukendte. Vores undersøgelse viser, at *visse faktorer*, der antages at bidrage til fred, er mere udviklede inden for fredssystemer. Disse scorede betydeligt højere end en sammenligningsgruppe vedrørende; *overordnet fælles identitet; positiv social sammenkobling; indbyrdes afhængighed; ikkestridende værdier og normer; ikkestridende myter, ritualer og symboler; og fredsledelse*. De sidstnævnte *ikkestridende normer, ritualer og værdier* havde den største relative betydning for et fredssystems resultat.

Disse resultater har politiske konsekvenser for, hvordan man kan fremme og opretholde fred, samhørighed og samarbejde mellem nabosamfund i forskellige sociale sammenhænge, herunder nationer.

Måltrettet fremme af fredssystemer kan lette det internationale samarbejde, der er nødvendigt for at håndtere sammenvævede globale udfordringer såsom globale pandemier, havforurening, tab af biodiversitet, atomvåbenspredning og klimaændringer.

Vi rejser tre politiske konsekvenser. For det første tyder vores fund på, at flere faktorer er vigtige i dynamikken i at skabe og vedligeholde fredelige sociale systemer. Derfor kan det, i stedet for at lede efter en enkelt vej, være mere effektivt at tage en flerstrengt tilgang til at styrke positive samarbejdsrelationer. For det andet fortjener ikkekrigsførende normer og værdier særlig omtale, fordi de har de højeste scoringer af alle fredsvariable, og har tilsvarende stor betydning for et fredssystems resultat.

I modsætning til formodninger om, at materielle faktorer dominerer, kan fredsorienterede værdier og normative principper være kritisk vigtige i udviklingen af ikkekrigsførende, prosociale mellemgrupper. Ikkestridende normer og værdier kan blive så etablerede, at krig inden for systemet er utænkeligt.

For eksempel kom de historisk stridende schweiziske kantonen, eller krigsførende italienske kongeriger, efter at de i 1800erne blev sammensmeltet til henholdsvis Schweiz og Italien, til at opfatte sig selv som forenede ikkestridende medlemmer af et fælles nationalt samfund. På samme måde som at Colorado og Kansas i en strid om vandrettigheder vil mødes i retssalen frem for på

slagmarken. Som blandt de nordiske lande, og for de hollandske provinser, blev krigsmuligheden utænkkelig, da ikkevoldelige normer udviklede sig til at styre de grænseoverskridende forbindelser. Ledere kan fremme nye normer og værdier, der afviser krig og fremmer fred.

I USA blandt irokesernes stammer blev fred vedtaget som en kerneværdi, som høvdingene dedikerede sig til. De omtalte bogstaveligt talt deres konføderation som *Den Store Fred* eller *Fredsforbundet*. De konsoliderede *normer* i Fredsforbundet, som understregede respekt for andre, tilbageholdenhed med at udtrykke fjendtlighed, konsensusbaseret beslutningstagning og fremme af det fælles gode. For at styrke værdierne om fred og enhed, begyndte møderne i *Intertribal Council* altid med en recitation af legenden om, hvordan profeten og fredsskaber *Deganawidah* og hans tilhængere etablerede denne store fred.

I sum udgør værdier og normer de principper og regler, der omkranser acceptabel social handling. Ledere kan fremme i ord og handling – og samfund kan kodificere i love og institutioner – fredsfremmende antikrigsværdier. Ikkestridende værdier og normer kan forstærkes og understøttes gennem kulturelle fortællinger, symboler og ritualer, samtidig med at de også indbygges i institutioner og juridiske strukturer.

For det tredje, kan fredsskabere finde det mest rentabelt at fokusere på fredsrelaterede faktorer, der er både vigtige og foranderlige. Mens en positiv sammenhængende historie ikke kan ændres, efterhånden som tiden går, kan sammenkoblingen i forskellige andre områder – såsom i handel – forstærkes gennem bevidst økonomisk politik. Som nævnt lå der en eksplicit strategi for økonomisk integration bag foreningen af de europæiske stater, og økonomisk udveksling optræder også i andre fredssystemer, såsom i stammesamfund.

Overordnede institutioner kan oprettes, ofte ved at anvende kendte mekanismer til tvistbilæggelse eller beslutningstagning på højere grænseoverskridende niveauer. Endelig, kan man vende tilbage til historisk forbundethed, og fortællinger om tidligere forhold kan også re-kontekstualiseres til at fremme fred i nu- og fremtid. Fremme af fredelig interaktion mellem samfund er ikke kun værdifuld i sig selv, men kan også lette det regionale og globale samarbejde, der er nødvendigt for at løse udfordringer for menneskelig overlevelse og trivsel, der spænder over grænser.

Udviklingen af ikkestridende sociale systemer kan være en forudsætning for det internationale samarbejde, der er nødvendigt for at håndtere sådanne sammenvævede globale udfordringer som pandemier, artstap, atomspreddning og klimaforandringer.

Kort uddrag oversat fra "Societies within peace systems avoid war" i Social Sciences Communications 8, 17 (2021) – se [RDCU.be/cAzMz](https://www.rdcu.be/cAzMz)

FOR KVÆKERE ER PACIFISMEN EN GRUNDPILLE

Af Martin Mørch, medlem af AMK samt Kvækersamfundet

I sidste nummer af AMKs nyhedsbrev var en spændende redegørelse, for hvordan man kan begrunde pacifismen ud fra en kristen vinkel. Jeg er ikke særlig teologisk velbevandret, så den del vil jeg ikke gå nærmere ind på.

Religion, og hermed også kristendom, er gennem tiderne blevet brugt både som et redskab til frigørelse, og til skabelsen af mere menneskelige samfund. Men også som legitimering af umenneskelighed, undertrykkelse og krige, især når den er blevet til redskab for en statsmagt. Det kan der sikkert også findes belæg for i bibelcitater. Uden at gå ind i egentlige teologiske referencer, kan man forstå pacifismen ud fra noget af samme essens, som i artiklen.

I den tradition, der kaldes *Kvækerne* er pacifisme en af grundpillerne. For nogle kvækere bygger det på tanker hentet fra den kristne tradition, for andre fra en mere sekulær. Et fælles udgangspunkt er betoningen af alle menneskers ligeværd. Det forklares ved at *"der er noget af Gud i alle mennesker"*, *"et fælles indre lys"* – en fælles kerne, afhængig af hvilke ord man vælger at bruge. Altså at det "guddommelige" ikke er noget eller nogen udenfor mennesket, men det der sker i og iblandt mennesker.

Dette udgangspunkt om alles lige værd, betyder også at alle har ret til liv, og at krige, og de samfundsmæssige årsager til krige skal modarbejdes, dvs. aktiv pacifisme. Det har også ført til engagement i både fredsbevægelse og forskellige klimabevægelser gennem tiden. Kvækerne var aktive i "The Underground Railway" der hjalp slavegjorte til Canada under den amerikanske borgerkrig. Kvækerne har i nyere tid for eksempel været aktive i Mellempølsdal Samvirke, i Noah og i Greenpeace. Britiske kvækere er aktuelt aktive i *Extinction Rebellion*. Så den fælles kamp mod krige, og deres årsager, kan begrundes på mange måder, men kernen, kampen for menneskeværd er fælles, uanset hvilke rammer, vi hver især sætter den ind i.

TYSK IKKEVOLDS-ANARKISTS TID I DANMARK I 1917

Af *Stephan Schneeberger, anarkist og medlem af AMK*

Augustin Souchy (1892-1984) meldte sig som ung tysker ind i *Sozialistischer Bund*, stiftet af Gustav Landauer. Som syndikalist og antimilitarist var Souchy fra mellemkrigstiden aktiv i den syndikalistiske fagforening *Freie Arbeiter Union Deutschlands* (FAUD).

Også Landau var pacifist, og inspirerede Souchy til antagelsen om at *”ikkevoldsprincippet er en naturlig del af anarkismen”*, og det problematiske i at *”den som erobrer magten med vold, også vil forsvare den med vold”*. Det er derfor at Souchy, til forskel fra 1960ernes nye venstrefløj i Tyskland, mente at man ikke bør forbinde anarkisme med marxisme.

Souchy havde selv set hvordan en magtelite kan blive skiftet ud med en ny ”socialistisk”, hvilket blot resulterede i diktatur. Han oplevede og deltog i en imponerende række af det 20ende århundredes revolutionære begivenheder, gennem rejser i Cuba, Israel, Mexico, Rusland og Sverige – hvilket han beskrev i artikler, som er udgivet på mange sprog.

Souchy måtte flygte ud af Tyskland i 1917 under 1. Verdenskrig, da han ikke ville aftjene værnepligt, og kom derfor til at bo i Danmark fra 1917 til 1919. Flugten startede med, at han sejlede til Sverige. Derfra blev han udvist til Norge, og på vej til Oslo blev han igen arresteret, og udvist til Danmark. Han blev også afvist af de danske myndigheder, og sendt videre til Malmø. Her så han at der var en særlig udgang kun for skandinaviske statsborgere, hvor identiteten ikke blev tjekket – og slap således frit ind i Sverige.

En svensk kammerat skaffede ham falske svenske identitetspapirer, og han kunne med dem få ”legalt” ophold i Danmark. Han fik et job på Berlitz-skolen som sproglærer, og kom derfra til en stilling som tysklærer på Lolland hos en stor jordejer. Her så han for første gang andelsmejerier, som selv de store bønder afleverede mælken til. Dette gav ham en livslang interesse i landbrugs-spørgsmål, og særligt for den kooperative tanke. Mens han levede i Danmark skete begivenheder som Slaget på Grønttorvet og Stormen på Børsen. Souchy

fremhæver især de danske syndikalistiske militærnægtere i sin selvbiografi, at det især var på grund af deres antimilitaristiske aktioner (sultestrejker, propaganda, mm), at Danmark allerede fik sin første militærnægterlov i 1917.

I 1919 blev han igen udvist af både Danmark og Sverige. Han var overmodigt taget til Malmø på sine svenske identitetspapirer, for at være med til at fejre løsladelsen af syndikalisten Albert Jensen, der havde afsonet en dom for ”antimilitaristisk aktivitet”.

Souchy blev afsløret ved grænsen, og sad flere uger i fængsel – ironisk nok i samme celle, som hans kammerat Jensen lige var undsluppet fra. Efter udtjent straf blev Souchy udvist igen, og prøvede så at snige sig ubemærket tilbage til Tyskland. Det viste sig at være overflødig, for Kejsertidens desertører blev ikke længere straffet i den nyoprettede Tyske Republik.

Læs Augustin Souchy: *”Beware! Anarchist!”* i Libcom.org/files/souchy.pdf

EN FOR SNÆVER NÆGTERUDSTILLING

Af *Stig Hegn, militærnægter fra 1962*

Kompedal-udstillingen på Blicher-egnens Museum var utrolig snæver. Det er selvfølgelig af betydning for verdenshistorien, at der var et postbud der var blevet slået ihjel i Kompedal – det vidste jeg ikke. Men ellers er det afgørende, at udstillingen koncentrerer sig om Kompedal som lokalt fænomen, ikke Kompedal som udgangspunkt for tråde ud i verden. Man kunne have vist passet med afvisning af deltagelse i påskemarch Danmark-Tyskland, foretaget under fridage fra Kompedal.

I stedet for kun lokale citater, kunne man have vist forhandlinger med fredsbevægelsen i Østtyskland. Udstationeringstiden var også aktivt arbejde med Nægterforeningen og biblioteksdebatter, forhandlinger med ministeren og koordinering af nægterarbejdet. Som støtte for kampen mod apartheid i Sydafrika, deltog vi i Kompetiden i demo i Silkeborg, og forsøgte at presse den lokale købmand til ikke at sælge sydafrikanske appelsiner...

Kompedal var i en 10-20 år centrum for engagement i tidens bevægelser og politik – men det er for udstillingens kurator ikke så interessant, som de par år der var tyske flygtninge. Politik er jo en farlig ting. En meget stor del at nægtertiden var måske ikke så politisk, men her savnede jeg den for nægtere i mange tider så karakteristiske genstand: en huggert.

Gamle nægtere på udflugt

RADIO OM FRED OG FLYGTNINGE

Radiomanden Arne Hansens kommer vidt omkring med nysgerrig mikrofon:

Militarisering af den danske samfundsstruktur og kultur

Fri forskning er trængt når fx Aalborg Universitet får kontrakt med Lockheed.

Mette: At stå last og brat med USA i en stadig oprustning

Tue Magnussens analyse af en tid, hvor flygtninge ses som sikkerhedstrussel.

Jan Øberg i livlig debat efter oplæg om den ny Kolde Krig

Snakken gik om Jan havde et for blødt punkt for Kina efter sine besøg.

Hvordan ser fredsbevægelsen fremtidens sikkerhedspolitik

Panelet af oplægsholdere på Århus Fredsfestival fremlagde deres bud.

Stop investeringer i firmaer, der også producerer til atomvåbenkrig

Våbenfirmaerne får kontrakter på milliarder til udvikling af nye atomvåben.

FN arbejder fortsat for fred og udvikling

Finn Reske-Nielsen fra FN-forbundet om FNs store og ofte oversete betydning.

Amnesty International om fred, menneskerettigheder og klima

Kampen for fred er en forudsætning for, at kampen for menneskeret vindes.

Ny bog om de norske læreres ikkevoldsmodstand mod nazificering

Quisling-regeringen måtte opgive Hitler-Jugend til de norske skolebørn.

Et vestjysk sogns alliance med ungarske soldater under WW2

Gudstjeneste skabte tillid og kontakt med den danske modstandsbevægelse.

Bog: Ulla Sandbæk om at være øjenvidne i Israel og Palæstina

Tilmeld dig mail, når der er nyt, og se alt det gamle: FlygtningeogFred.dk

KLIMAKRISE? TID TIL HANDLING!

Af Poul Pedersen

Her er et forslag, som efter min opfattelse er nødvendigt for at modvirke klimakatastroferne: Tror vi mon selv, at store batteridrevne el-biler med tophastighed på mere end 150 km i timen vil virke effektivt? Det, der efter min opfattelse vil virke effektivt, er:

- Stop al krigsførelse. Krige medfører enorme forureninger med CO2 og andre miljøskadelige stoffer. Kamp for menneskerettigheder medfører alligevel oftest tab af de basale menneskerettigheder: Ren luft, rent vand, tilstrækkelig ernæring og tag over hovedet.
- Brug militærets mandskab og transportmidler til at flytte vand fra regnevejrsplagede områder til tørkeramte områder, herunder især de områder, hvor skovene brænder hvert eneste år. Men også til tørre egne, hvor der så kan etableres kraftig plantevækst, som forbruger store mængder CO2, og kan give mad til millioner af mennesker.

Så kan vi også undgå klimaflygtninge. Skal det skæres ud i pap?

BLINDE VINKLER FOR FREDSKÆMPERNE?

Af Martin Mørch

Der kan ikke være nogen tvivl om, at USA's og NATO's oprustning er den største trussel mod verdensfreden. De har verdens største militærbudget, har været indblandet i de fleste krige og konflikter de sidste mange år, og har tropper og baser placeret over hele kloden.

Her i Norden betyder det, at den danske regering bliver presset til at øge militærbudgetet, og Grønland og Færøerne er under pres. I Norge vil man anlægge baser til bl.a. atomubåde ved Tromsø, og i Sverige har man holdt store militærovelser sammen med NATO, så landets neutralitet er kraftigt udfordret.

Det er bare et kort rids af USA/NATO's ageren, der falder i øjnene. Men selv for mig, hvis ene øje mest er "for syns skyld", er det nyttigt at bruge begge øjne. Det kan det ofte knibe med for dele af dem, man møder i "fredsmiljøet".

Kritik af Ruslands handlinger bliver enten afvist som vestlig propaganda, konflikter der er iscenesat af vestlige agenter, eller som et rimeligt modsvar på vestlig oprustning. Sovjets invasion i Afghanistan, støtten til diktaturet i Syrien og krigene i de gamle Sovjetrepublikker i Kaukasus er eksempler på ageren udenfor egne grænser. I Ukraine annekterede man Krim, og holder stadig gang i konflikterne i Donetsk og Luhansk i det østlige Ukraine.

Aktuelt støtter nogen Lukasjenkos partidiktatur i Hviderusland. Her er argumenterne, at det folkelige oprør er iscenesat af Vesten bl.a. gennem fascistiske agenter fra Ukraine, at han blev valgt med overvældende majoritet osv.

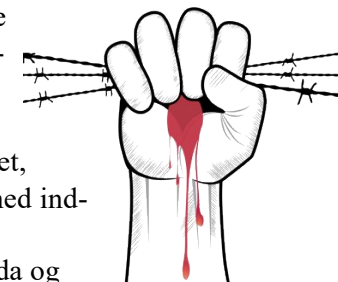
Med hensyn til Kina, så bagatelliseres overgrebene på uighurerne i provinsen Xinjiang – også dette forklares som vestlig propaganda. Men at kalde det "folkemord" er dog et udtryk for vestlig propaganda. På lignende måde med annekteringen af Tibet, hvor man "fortynder" den oprindelige befolkning med indflytning af Han-kinesere (Kinas flertalsbefolkning).

Også i Hong Kong er der en blanding af propaganda og udenlandsk infiltration, så princippet om *en stat, to systemer* der blev aftalt, da den britiske kolonimagt trak sig ud, er der ikke meget tilbage af.

Samlet set mener jeg, at alle tre nævnte lande – så forskellige de er i styreform og styrkeforhold – har det fællestræk, at de er atommagter, opruster massivt og søger at tvinge deres interesser igennem bl.a. med militære midler.

Men som pacifister, der kæmper for fred med fredelige midler, kan det ikke være vores opgave at vælge side, eller at bagatellisere de overgreb, der bliver begået, uanset hvilken undskyldning, der bliver brugt.

Våbenmagt og oprustning er aldrig svaret.

HVAD KAN VI SMÅ FREDSFOLK GØRE MOD DET HELE?

Af Aldrig Mere Krig

AMK var inviteret med i panelet ved Århus Fredsfestival, sammen med de andre fredsbevægelser.

Temaet var, at fjendebilledet skifter fokus til "Konflikten USA – Kina". Her er et uddrag af oplægget:

Foreningen Aldrig Mere Krig står for ubetinget krigsmodstand, der ikke afhænger af, hvem der har våben i hænderne. For fredelige løsninger er altid mulige, selv i en alt for oprustet verden. Dette gælder også i samarbejdet mellem besværlige mastodonter som Kina og USA. At USAs fjendebillede nu skifter fokus, fra de tidligere udpegede mindre slyngelstater, til en ny stor – gør bare behovet for global afspænding endnu større. Så hvad kan vi små fredsfolk gøre mod alt dette?

- Først og fremmest – for det er det vigtigste lige nu, opfordre vore politikere til at få genoprettet kommunikationen mellem de genstridige parter. Især nu, hvor der ikke er krig, men hvor politikere og militær opfører sig vildere og vildere. Traktater og aftaler må på plads, så det ikke går galt.
- Danmark har gennem sin kontakt med USA mulighed for at blive hørt. Dette skal udnyttes. Rigtige venner siger fra, i stedet for at tiljuble bølloptræden. Dette gælder ikke mindst i samarbejdet om Arktis, hvor Kina og andre interesserede naturligvis bør være med. Danmark må støtte de grønlandske krav om afmilitarisering.
- Og så opfordre vore politikere til også at benytte og beskytte de eksisterende handelsaftaler. Disse rummer et væld af muligheder til at finde løsninger, men det kræver at der arbejdes ud fra fakta, og meget mindre fra fastlåste politiske holdninger...
- At USA ser ud til at ville fokusere mere på Stillehavs-siden, end på Atlanten, sender NATO ud på et sidespor. Dette må IKKE føre til øget dansk oprustning, men give Danmark bedre plads til en fredeligere rolle og til, igen, at give NATO fodnoter mod oprustningen.
- Presset mod en øget militarisering af EU vokser enormt. Nok viser meningsmålinger fortsat et folkeligt flertal for at bevare Danmarks forsvarsforbehold, men dette kan hurtigt rykke sig under næste oppustede krise. Her skal holdes godt fast i Danmarks EU-undtagelser.
- Og naturligvis skal vi gennemgribende, fortsat arbejde imod politikernes enøjede trang til at bruge militære "løsninger" mod alverdens problemer.

Aldrig Mere Krigs nyhedsbreve udsendes tre gange om året til foreningens medlemmer. Bemærk at artiklerne i PDF-udgaven indeholder aktive blå links til flere oplysninger.

Ansvarshavende redaktør: Tom Vilmer Paamand. Kortere tekster uden afsender er skrevet af redaktøren. Redaktionen modtager gerne forslag til stof fra medlemmer og andre.

Artikler, henvisninger og links i bladet, inklusive redaktørens, kan have indhold, der afviger fra foreningen Aldrig Mere Krigs holdninger.

Giv gerne bladet videre. Genbrug af teksterne helst efter aftale og med kildeangivelse.

Foreningen Aldrig Mere Krigs hovedbestyrelse:

Arne Hansen, Sønderjyllands Allé 35, 9900 Frederikshavn Tlf.: 9842 5542

Mobil: 3042 0818. Mail: arne@aldrigmerekrig.dk Flygtningeogfred.dk

Gustav Sieg Sørensen, Nørregade 50, 7700 Thisted Tlf.: 5172 4673

Mail: gustav@aldrigmerekrig.dk

Hermod Folke Hansen, Nørremarksvej 4, 6880 Tarm Tlf.: 9737 3163

Mobil: 2062 3163. Mail: hermod@aldrigmerekrig.dk

Mogens Godballe, Fælledvej 11, 5400 Bogense Tlf.: 5151 2946

Mail: mogens@aldrigmerekrig.dk

Tom Vilmer Paamand, Klemstrupvej 5, 8550 Ryomgård Tlf.: 5051 0328

Mail: tom@aldrigmerekrig.dk FRED.dk

Suppleanter:

Dorte Lykke Holm, Strandbakkevej 9, 8305 Samsø Tlf.: 6076 9167

Mail: dorte@aldrigmerekrig.dk GrandmothersDanmark.dk

Martin Mørch, Dalgas Allé 3, 2.th, 7800 Skive Tlf.: 2940 7887

Mail: martin@aldrigmerekrig.dk

Stephan Schneeberger, Kobbelvænget 59, 4.th, 2700 Brønshøj Tlf.: 5016 9317

Mail: stephan@aldrigmerekrig.dk

AMKs formand og redaktør

Tom Vilmer Paamand, Klemstrupvej 5,

8550 Ryomgård. Telefon: 5051 0328

E-mail: Tom@AldrigMereKrig.dk

Besøg vores websteder:

www.AldrigMereKrig.dk

[Facebook.com/aldrigmerekrig](https://www.facebook.com/aldrigmerekrig)

AMKs landskontor og kasserer

Hermod Folke Hansen, Nørremarksvej 4,

6880 Tarm. Telefon: 2062 3163

E-mail: info@AldrigMereKrig.dk

Bank: Arbejdernes Landsbank

Reg. 5396 Konto. 0309139

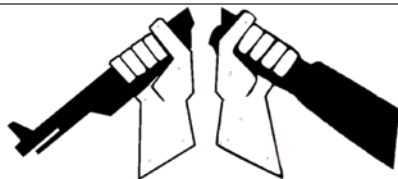
Giro: 71 [Medlemsnr] 80237278

MobilePay: 128443 [Skriv medlemsnr]

Returadresse: Aldrig Mere Krig, Nørremarksvej 4, 6880 Tarm

Bliv medlem af AMK

Støt freden – Knæk et gevær med os
 Der er brug for pacifistiske synspunkter mere end nogensinde. Vi har brug for dig.
 Vi har brug for at blive flere.

Vi arbejder på at finde alternativer til oprustning og på at udvikle forsvarsformer, der bygger på ikkevold. Aldrig Mere Krig er ikke knyttet til noget parti eller nogen religiøs forening.

_ Oplysning om Aldrig Mere Krig
 Inkluderet i medlemskab er emblem og et Aldrig Mere Krig-flag

Enkeltperson	Kr. 225
Par	Kr. 300
Student mm.	Kr. 150
Pensionist	Kr. 150
Civil værnepligt	Kr. 150

Navn

 Adresse

 Tlf.

 E-mail

At være pacifist er en livsholdning. Aldrig Mere Krig blev startet i 1926 og er i dag en af landets ældste fredsorganisationer.
 – derfor er AMK en gammel forening, der ikke kun kører på enkelte mærkesager.
 – det er livet det drejer sig om, og den "sag" forældes ikke.

Fred er en menneskeret – Krig er en forbrydelse mod menneskeheden
 Konflikter bør altid løses med fredelige midler

Læs principprogram og vedtægter:

AldrigMereKrig.dk/sider/vedtaegt.htm – se også [Facebook.com/aldrigmerekrig](https://www.facebook.com/aldrigmerekrig)